

vésben iparkodik mindenkinek olyan nevelést nyújtani, amilyen egyéni képességeinek legjobban megfelel. A High School az amerikai nép lelkéből nőtt ki és sok tekintetben olyan, amilyennek az amerikai mentalitásnak megfelelőleg lennie kell. Mással nem helyettesíthető, de nem is ültethető át más nép életébe. Ha azonban el fog jönni az ideje annak, hogy a demokrácia jelszava nem fog védőpajzsul és egyúttal faltörőkosul szolgálni azoknak, akik e jelszó köntöse alatt akarják megvalósítani vagy állandósítani pedagógiai elveiket, és amikor az iskola felépítésében és munkájában egyedül pedagógiai elveknek lesz döntő befolyásuk, nem pedig politikai jelszavaknak, akkor számos javítás lesz lehetséges, amelyek a High School mai tökéletlenségeit jobbra fogják fordítani. LOCZKA ALAJOS.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A nemzeti zászló kultusza.¹

A nemzeti zászló mindenütt és minden körülmények közt az állam méltóságának, a nemzeti összetartozásnak és megkülönböztetésnek a szimboluma. Éppen ezért a nemzeti zászlónak a lelkek mélyén gyökeredző tisztelete minden időben és minden népnél rendkívüli módon ki volt fejlődve. Maga az államhatalom gondoskodik az állami hatalom külső jelképének tiszteletben tartásáról. Nálunk az 1879. évi XL. t.-cikk 37. §-a szerint két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel kell sújtani azt, aki az országnak nyilvánosan kitűzött zászlóját, a polgári vagy a katonai hatóságok által e minőségük jelvényeül nyilvánosan használt zászlót meggyalázó szándékból bemocskolja, megrongálja vagy leszakítja. A m. kir. belügyminisztériumnak 1895. évi 88.155. sz. rendelete szerint hivatalok a nemzeti zászlót nemzeti ünnepélyek alkalmával akkor is tartoznak kitűzni, ha a hivatal magánépületben van elhelyezve. Nemzeti ünnepek alkalmával a *cimeres* nemzeti zászlót magánfél is kitűzheti (B. M. 1896. évi 42.519. sz. rendelet). Ugyancsak a m. kir. belügyminisztériumnak 1908. évi 20.345. sz. rendelete szerint 15 napig terjedhető elzárással büntethető az, aki a nemzeti zászlót az állam méltóságát sértő módon használja.

Külföldi országokban ezeknél is általánosabb és értékesebb a nemzeti zászlónak a tisztelete. A legtöbb helyen minden törvényes rendelkezés nélkül az állam minden polgára szinte kötelezőnek tartja magára nézve, hogy a katonai zászlóki előtt min-

¹ Ertesülésünk szerint a vallás- és közoktatásügyi minisztérium szabályozni kívánja azt a kérdést, milyen szerepet töltsön be a nemzeti zászló a magyar ifjúság nevelésében. Ezzel kapcsolatban közöljük a fentebbi cikket. A szerk.

denkor, a nemzeti zászló előtt pedig nyilvános ünnepélyek alkalomával tisztelegjen. Maga a társadalom kényszerítené erre a tiszteletadásra a magáról megfelelő honfitársat. Valamennyi ország közt azonban talán az Egyesült Államokban a legnagyobb ez a zászlókultusz, ahol nemcsak a katonai és a polgári zászlók iránt való tisztelet idegződött bele az emberek lelkébe, hanem a legapróbb részletekig meg van állapítva a zászló használatára vonatkozó szabályzat is. Jellemzőképpen érdemes a részletekkel is megismerkednünk.

A zászló vízszintesen is, függőlegesen is lehet kitűzve.

Ha a falon van elhelyezve, az *Union*nak mindig a bal felső sarokban kell lennie. Ha más zászlóval keresztben van, az amerikai van a másiktól jobbra (a szemlélőnek balra); rúdon pedig kívül és felül.

Emelvényen mindig a szónok helye fölött és mögött; sohasem az emelvény elején. Sohasem szabad vele állványt vagy asztalt betakarni.

Templomban a zászló mindig a gyülekezettől jobbra legyen, kivéve a szószéken, ahol a lelkésznek a jobbján van.

A koporsón az *Union* legyen a fejnél; a zászlót nem szabad a sírba lebocsátani.

Ha az utca közepén van a zászló kitűzve, az *Union* észak vagy kelet felől legyen.

Ha két amerikai zászló van az utca közepén kifüggesztve ugyanegy zsinóron, az *Union*oknak belül, egymással szemben kell lenniök.

Ha díszmenetben viszik, a nemzeti zászló legyen vagy jobbra a többitől, vagy a többiek élén és magában.

Zászlók csoportjában az amerikai legyen a középső.

Ha amerikai és idegen zászlók vannak póznákon kifüggesztve, a póznák legyenek egyenlő magasak, de az amerikai zászló legyen a szemlélő számára balról.

A zászlót nem szabad semmiféle járműre alkalmazni; nem szabad sem dísznek, sem borításra felhasználni.

Semmiféle zászlót vagy lobogót nem szabad az amerikai fölé kitűzni, kivéve az egyházi zászlót istentisztelet alatt a hadihajókon.

A zászlót sohasem szabad fekete fátyollal beborítani, kivéve, ha az elnök nemzeti gyászt rendel el.

Beszegett zászlót csak katonai csapatok használhatnak, ilyen kitűzni nem szabad. A ház belsejében már szabad beszegett és szegélytelen zászlót egyaránt használni.

A zászlónak sohasem szabad a földet érintenie.

Az amerikai polgári zászló használatára vonatkozó tizenöt tilalmi pont közül érdekesek a következők:

Ne erősítsd meg a zászlót akként, hogy könnyű legyen letépní.

Ne használd az Egyesült Államok zászlóját ruházatnak

vagy egyenruhának. Ne alkalmazd párnán vagy zsebkendőn s ne nyomtasd papírszalvétára vagy dobozokra.

Ne tégy betűket a zászlóra.

Ne alkalmazd a zászlót hirdetésnek semmiféle formájában.

Ne tűzd ki és ne függeszd ki a zászlót úgy, hogy könnyen bepiszkolódhasson vagy elszakadhasson.

Mindezt szinte szokatlanul erős nemzeti nevelés által érik el. Hetenkint kétszer kisebb csoportokban zászlóünnepélyt tartanak. Az ifjúság a díszteremben gyülekezik, két tanuló behozza az intézetnek nemzeti zászlaját; eljátsszák a himnuszot és valamely hazafias ének eléneklése után az ifjúság párosával feszes menetben tisztelegve elvonul a zászló előtt. Az egész körülbelül húsz percig tart.

Az iskolákban mindenütt megtaláljuk kisebb alakban az amerikai nemzeti lobogót; rendszerint a tábla fölött, sőt a templomokban is az oltár mellett. Katholikusoknál egyik oldalon a pápai, a másikon pedig a nemzeti lobogó, a protestánsoknál mindkét oldalon a nemzeti lobogó.

Chicagóban 1927-ben egy kommunista érzelmű szülő megtiltotta fiának a zászló előtt való tisztelegést. Az ügy a bíróság elé került s az elvette a gyermeket a szülőktől, mint akik alkalmatlanok a nevelésre.

A zászló iránt való tisztelet benne van az amerikai hitvallásban is. Ennek szövege a következő:

„Hiszek az amerikai Egyesült Államokban, mint a nép kormányzatában a népért s a nép által, melynek igazságos hatalma a kormányzottak beleegyezéséből származik, hiszek a demokratikus köztársaságban, hiszek a számos szuverén államból álló szuverén nemzetben, hiszek egy tökéletes és elválaszthatatlan Unióban, amelyet a szabadság, egyenlőség, igazságosság és emberiség azon elveire alapítottak, amelyekért amerikai hazafiak életüket és vagyonukat feláldozták.

Ezért kötelességemül vallom, hogy hazámat szeressem, alkotmányát támogassam, törvényeinek engedelmeskedjem, zászlaját tiszteljem és megvédelmezzem minden ellenséggel szemben.“²

Ez a *Hiszekegy* az iskolák bejáratánál, a díszteremben és az egyes tantermekben olyan helyen és úgy van kifüggesztve, hogy a tanulók jól láthassák.

1892 október 21 óta (Kolumbus partraszállásának 400. évfordulója) a következő zászlófogadalmat mondják el mindennap a tanulók az iskolában:

„Hűséget fogadok zászlómnak és a köztársaságnak, amelynek ez a jelképe, és az oszthatatlan nemzetnek; benne mindenkinek egyforma szabadság és igazságosság.“

Ezzel szemben nálunk a multhoz képest is erős visszaesés

² A kiemelt sorok az eredetiben is dült betűkkel vannak szedve.

tapasztalható: az emberek egy része határozottan közömbös a nemzeti zászló jelentőségét illetőleg, nemzeti ünnepekkel alkalmával sokkal kevesebb zászlót láthatunk, mint a múltban; a tanulóifjúság sem tüzi ki a nemzeti ünnepélyeken olyan általánosan a nemzeti kokárdát, mint akár csak egy-két évtizeddel ezelőtt. Pedig a közelmúlt eseményeiből (a nemzeti zászlónak a kommunisták által való elkobzása, használatának szigorú betiltása stb.) és jelenlegi helyzetünkben kifolyólag csak a fokozott zászlókultusz vezethet bennünket nemzeti öntudatunkban való megerősödéssre, a hazai röghöz való erősebb ragaszkodásra, ez tarthatja csak ébren bennünk az elszakított területek után való kiolthatatlan vágyódást.

Nagyon jól látta és látja mindezt hazánk feldarabolása és főként a kommunizmus bukása óta minden, hazáját igazán szerető s jövőjéért aggódó hazafi. A legkülönbözőbb egyesületek (Nemzetvédelmi Bizottság, Társadalmi Egyesületek Szövetsége, Egyesült Nemzeti Keresztény Liga, Nemzeti Szövetség stb.) 1920 óta szakadatlanul keresik azokat az utakat és módokat, amelyeknek segítségével a nemzeti zászló kultusza az emberek lelkében meggyökerezethető volna. Egyesek felvilágosító előadások rendezését, a sajtó útján való propagálást, mások a filmek igénybevétele (Tiszteld a zászlót! A magyar lobogó a tengeren) tartották alkalmas eszköznek arra, hogy a nemzeti zászló iránt való kötelességtel minden magyar emberben köztudattá váljon. Voltak ismét, akik az iskola útján (tanítás, lelkesítő beszéd stb.) akarták ezt az eszmét a lelkek mélyén meggyökereztetni. Tartson minden iskola minden évben egy ú. n. zászlóünnepélyt, ahol az iskola valamelyik tanára hívja fel az ifjúság figyelmét a nemzeti zászló jelentőségére, a nemzet életében való fontosságára. Szerezzen minden iskola nagyságával is tiszteletet parancsoló díszes címeres zászlót s ez előtt a nemzeti zászló előtt — amelyet csak ilyen alkalmakkor szabad használni — vonuljon el az ifjúság tisztelgő, feszes menetben. A nemzeti kokárdának a viselését pedig minden hazafias ünnepély alkalmával kötelezővé kell tenni. Meg kell értetni továbbá az ifjúsággal azt is, hogy a zászló, mint az állami és nemzeti eszme kifejezője iránt érzett tiszteletünknek és ragaszkodásunknak külsőleg is kifejezést kell adnunk s erre egyik legmegfelelőbb mód és alkalom, hogy ha a nemzeti lobogóval felvonuló katonasággal találkozunk az ifjú, álljon meg, forduljon arccal a nemzeti lobogó felé, a fiútanulók vegyék le a kalapjukat is.

Mind a kétféle — társadalmi és iskolai — út egyformán szükséges. A legzsengőbb korban céltudatosan és következetesen kell a gyermek lelkébe kiolthatatlanul beleoltani a nemzeti zászló iránt való hódolatot. Viszont a felnőtteknek is jó példával kell elüljárniok, mert sohasem végezhet az iskola eredményes munkát, ha az életben éppen az ellenkezőjét látja és tapasztalja mindannak, amire az iskolában nevelték és tanították.

Ezek a mozgalmak egyesekhez el is jutottak, történt is ebben az irányban valami (a budapesti tanker. kir. főigazgatóság 1923 július 16-án adta ki idevonatkozó 5222. számú rendeletét; egyes intézetekben ú. n. zászlóvédő osztályokat találunk; rendeznek zászlóünnepélyeket is stb.), de mindez még nem elég általános s így hatóereje sem kielégítő.

Itt az utolsó óra! *Minden iskolának* el kell követni mindent, hogy ez a lanyhaság, amelyből jogosan lehet a hazafias érzés megfogyatkozására következtetnünk, megszűnjön s az erős nemzeti zászlókultusz ismét felvirágozzék. Az iskola, a társadalmi és hírlapi propagáló akció egyformán vegye ki részét ebből az életbevágóan fontos nemzetnevelő munkából. A hazaszeretetnek nevelése, ápolása és megőrzése nemzeti fenmaradásunknak és megerősödésünknek egyetlen szilárd alapja. Ennek a nevelésnek pedig egyik legerősebb tényezője a nemzeti zászló kultusza.

Jámbor György.

A technika értelme.

A technika, amelynek századában nyakig benne vagyunk, előlépett: kiugrott eredeti helyzetéből a *civilizáció* mellől, amelyvel évszázados hagyomány alapján egybeforrtnak hittük s immár a *kultúra* tőszomszédságában foglal helyet, amely viszont, még pedig kellő közepében, magába foglalja a nevelés és oktatás ügyét. A közgazdaság pedig, képletesen kifejezve, a civilizáció és a kultúra határmezsgyéjén terül el. Mindebből a technikának bizonyos imperatívusza következik: az, hogy a kultúrpolitikus és a pedagógus vele mint *új tényezővel* komolyan számolni tartozik. Nem csupán a szorosan vett technikai tudományok (műegyetem stb.) szempontjából, hanem egyetemesen a gyermek értelmi és érzelmi világára való tekintettel is. Ebből az új távlatból is közelebb kell férközni a gyermek értelméhez és lelkéhez s ezt azzal szemben helyes megértésre, méltánylásra képesíteni. Helyes intuícióval ismerte fel az ebbeli szerves összefüggést Kornis Gyula, mondván: „Civilizáció és kultúra folyton egymásra van utalva. A civilizációnak, mint a törvény szilárd uralmának, eleve föltétele bizonyos etikai kultúra... Nincsen civilizáció a kultúra minimuma, a lélek bizonyos értelmi és erkölcsi fejlettsége nélkül, de viszont kultúra sem lehetséges a civilizáció külső fegyelme és jogrendje nélkül, mely biztosítja az egyén lelki erőinek szabad kifejezését.” (Kultúra és Politika 1928: Kultúrfőlényünk kérdése, 43. l.) Ugyanő még jobban hozzáférkőzik a probléma velejéhez, amikor megállapítja, hogy „az ifjúság életérzése, önkénytelen érdeklődési iránya, fogékonysága, eszményei az általános realiztikus korhangulat sugalmazásának hatása alatt az utóbbi két évtizedben erős irányváltozást szenvedtek.” (Ugyanott: Kultúrpolitikánk irányelvei, 37. l.)